

'Reports de la recerca a Catalunya 1996-2002'

Institut d'Estudis Catalans. Barcelona, 2005

RESUMS¹

	Pàgines
INTRODUCCIÓ	2
CIÈNCIES	
Física	3
Geologia	4
Matemàtiques	5
Química	6
CIÈNCIES DE LA VIDA	
Biologia cel·lular, molecular i bioquímica	7
Biologia d'organismes i sistemes	8
Enginyeria agronòmica, forestal i alimentària	9
Veterinària	10
CIÈNCIES MÈDIQUES I DE LA SALUT	
Medicina	11
Psicologia	12
ENGINYERIA I ARQUITECTURA	
Arquitectura i urbanisme	13
Enginyeria civil i enginyeria de la construcció	14
Enginyeria industrial	15
Tecnologies de la informació i de les comunicacions	16
HUMANITATS	
Filologia catalana: literatura	17
Filologia catalana: llengua	18
Altres filologies	19
Filosofia	20
Geografia i demografia	21
Història	22
Història de l'art i musicologia	23
Lingüística i ciències del llenguatge	24
CIÈNCIES SOCIALS	
Ciències socials	25
Comunicació i informació	26
Dret	27
Economia	28
Pedagogia	29

¹ Resums detallats dels continguts de l'obra, elaborats per l'Observatori de la Recerca a Catalunya, de la Secretaria Científica de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC).

INTRODUCCIÓ

L'alta investigació científica constitueix l'objectiu fonamental de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC), el qual duu a terme diverses activitats en els àmbits d'assessorament, coordinació, promoció, realització i difusió de la recerca. Durant la tardor del 1995, el Consell Permanent de l'Institut acordà posar en funcionament el projecte d'elaboració d'un estudi sobre l'estat de la recerca a Catalunya, en relació amb paràmetres homologats internacionalment. Per encàrrec de l'antic Comissionat per a Universitats i Recerca (CUR), l'estudi es basava en una sèrie d'informes periòdics sobre cada una de les àrees en què es pot dividir l'activitat científica. El projecte es denominà *Reports de la recerca a Catalunya*, fou coordinat per la Secretaria Científica de l'IEC i s'inicià el desembre de 1995. La primera edició dels *Reports* s'estructurà en vint-i-quatre àrees temàtiques que cobrien el període 1990-1995 i que es publicaren entre els anys 1996 i 2001.

Amb el suport i la col·laboració del Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació (DURSI), la Secretaria Científica de l'IEC ha coordinat la segona edició dels *Reports*. Encapçalada per una introducció global sobre el sistema català de recerca, desenvolupament i innovació (R+D+I), aquesta edició cobreix l'etapa 1996-2002 i les àrees temàtiques s'han ampliat a vint-i-sis (filologia catalana se subdivideix en llengua i literatura). Els informes són redactats per equips de prestigiosos investigadors de cada àmbit i han passat per una fase d'exposició pública amb la finalitat de recollir comentaris i esmenes de la comunitat científica catalana.

Al mateix temps de l'elaboració de la segona edició dels *Reports*, la Secretaria Científica de l'IEC ha posat en funcionament l'Observatori de la Recerca a Catalunya, un projecte de referència per a l'anàlisi, planificació, coordinació i difusió de les activitats de R+D+I en l'àmbit català. La seva actuació se centra en la descripció i l'estudi de tota l'activitat científica i tecnològica desenvolupada a Catalunya. Dins del marc d'actuació exposat, els objectius de l'Observatori són els següents:

- a) Avaluar de manera continuada el desenvolupament de l'alta recerca a Catalunya en les diferents àrees de la ciència i la tecnologia a partir de dades quantitatives indicadores, amb la finalitat d'extreure'n conclusions de caràcter operatiu.
- b) Posar a disposició de la comunitat científica i de la societat en general un sistema d'instruments de treball i fonts d'informació actual i retrospectiva sobre l'estat de l'activitat investigadora catalana, per detectar tendències, variacions, etc.

Malgrat les característiques específiques de cada informe, els *Reports* pretenen analitzar les diferents àrees tot seguint una estructura homogènia que estudiï els punts següents:

- a) *Oportunitats*: es defineix el conjunt de marcs, polítiques i accions que desenvolupen els agents de R+D+I per a la promoció de les activitats de recerca.
- b) *Marc institucional*: s'analitzen els recursos institucionals, humans, econòmics i d'infraestructura i equipaments.
- c) *Resultats*: s'avaluen les línies de recerca actives i la seva productivitat partint d'indicadors quantitativament objectivables (per exemple, citacions, índexs d'impacte, etc.).
- d) *Conclusions*: el resultat final ha d'analitzar les fortaleses i febleses detectades i les recomanacions per aconseguir millores en les activitats de recerca.

FÍSICA

Coordinació: David Jou

Catedràtic del Departament de Física de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Membre de la Secció de Ciències i Tecnologia de l'Institut d'Estudis Catalans.

Correu electrònic: david@jou@uab.es

Resum

En aquest report es fa un balanç de l'activitat científica en el camp de la física a Catalunya durant el període 1996-2002. L'anàlisi dels grups de recerca mostra una cinquantena de grups de grandàries diverses amb un total d'uns vuit-cents noranta investigadors, cosa que representa un augment considerable respecte al període anterior. Pel que fa a àrees de recerca, predomina l'estat sòlid i ciències de materials, seguides de l'electrònica, física estadística, física d'altres energies i òptica. El finançament total dedicat a la recerca en física ha augmentat proporcionalment, la qual cosa ha posat de manifest un esforç apreciable per part de les administracions. No obstant això, seria bo augmentar en el futur immediat el finançament per a projectes de recerca experimentals. Les relacions internacionals han seguit essent intenses. S'ha detectat un augment important en el nombre de publicacions, especialment en les revistes més conegudes i citades, i un augment considerable en comparació del total mundial d'articles publicats. L'augment de publicacions ha estat acompanyat per un ascens en el nombre mitjà de citacions aconseguides per les publicacions. També ha augmentat la relació amb les empreses, tant públiques com privades, i el nombre de patents registrades. Malgrat el creixement i l'augment de la qualitat de la recerca, es continua observant una excessiva dependència dels resultats respecte del voluntarisme dels investigadors; caldria no cedir en l'esforç de consolidar la infraestructura i el marc científic per tal de no malmetre el capital humà i científic aconseguit fins ara.

Paraules clau

Astronomia i astrofísica; biofísica; electrònica; física atòmica, molecular i nuclear; física d'altres energies; física de l'atmosfera; física de la matèria condensada; física de materials; física matemàtica; geofísica; gravitació i cosmologia; història de la física; mecànica de fluids; oceanografia; òptica; partícules i camps; termodinàmica i física estadística i no lineal.

Text complet

<http://www.iecat.net/recerca/reports/Publicats2Edicio/Rep_Fisica96-02-2.pdf>

GEOLOGIA

Coordinació: Salvador Reguant (1) i David Serrat (2)

(1) Catedràtic del Departament d'Estratigrafia, Paleontologia i Geociències Marines de la Universitat de Barcelona.

Membre de la Secció de Ciències i Tecnologia de l'Institut d'Estudis Catalans.

Correu electrònic: sreguant@ub.edu

(2) Catedràtic del Departament de Geodinàmica i Geofísica de la Universitat de Barcelona.

Membre de la Secció de Ciències i Tecnologia de l'Institut d'Estudis Catalans.

Correu electrònic: david.serrat@ub.edu

Resum

En aquest report es fa un balanç de l'activitat científica en el camp de la geologia a Catalunya en el període 1996-2002. Les institucions on es desenvolupa la recerca geològica són de diversos tipus: universitats, Consell Superior d'Investigacions Científiques (CSIC), el Servei Geològic de Catalunya (SGC) i els museus de geologia i paleontologia. El personal investigador en les diverses institucions suma un total de prop de quatre-cents cinquanta persones. Pel que fa a les línies d'investigació, són els anomenats *grups de recerca* els que hi treballen de diferents maneres, fonamentalment en forma de projectes nacionals i internacionals. El nombre de projectes iniciats ha superat els tres-cents trenta. També l'activitat de recerca es concreta en convenis i accions de diversos tipus que arriben a prop de quatre-cents cinquanta. Els resultats de la recerca es quantifiquen a través de les publicacions en llibres, capítols de llibre, informes, organitzacions de congressos i de cursos especialitzats i, en alguns àmbits, en patents registrades. El prestigi científic també es manifesta en les revistes científiques especialitzades de la llista del *Science Citation Index* (SCI). En aquest àmbit de l'excel·lència acceptada internacionalment, els articles considerats de vàlua particular fets per geòlegs catalans supera els set-cents cinquanta en el període esmentat. Tot això ha estat possible gràcies a les ajudes que els organismes, públics fonamentalment, han donat als diferents grups de recerca per realitzar els seus programes. En total, els centres de recerca analitzats han rebut més de trenta-cinc milions d'euros en el conjunt dels anys analitzats aquí.

Paraules clau

Cristal·lografia; enginyeria geològica; estratigrafia; geofísica; geologia econòmica; geologia històrica; geomorfologia; geoquímica; hidrogeologia; mineralogia; paleontologia; petrologia; tectònica

Text complet

<http://www.iecat.net/recerca/reports/Publicats2Edicio/Rep_02_Geologia96-02.pdf>

MATEMÀTIQUES

Coordinació: Julià Cufi

Catedràtic del Departament de Matemàtiques de la Universitat Autònoma de Barcelona.
Correu electrònic: julia.cufi@uab.es

Resum

En aquest report es fa un balanç de l'activitat científica en el camp de les matemàtiques a Catalunya en el període 1996-2002. Pel que fa als recursos humans, el nombre de docents i investigadors de les universitats catalanes ha augmentat un 15 %. A més de les universitats, hi ha altres institucions que tenen centres d'investigació que fan recerca en l'àmbit de les matemàtiques o bé hi col·laboren d'alguna manera. En referència al finançament, les àrees d'investigació al voltant de les matemàtiques han rebut, a Catalunya, uns recursos per a projectes que superen els deu milions d'euros. Respecte a la producció científica, tot i l'augment del nombre total de tesis llegendes, l'índex de tesis dirigides per professors estables és de 0,45, que és sensiblement inferior al del període 1990-1996. Pel que fa a l'anàlisi de la producció de publicacions científiques, els treballs de matemàtiques que s'han comptabilitzat són tots aquells la recensió dels quals ha estat publicada al *Mathematical Reviews*. La producció catalana representa un 0,5 % de la producció mundial, una xifra superior a la del període anterior (0,4 %). A més, la producció matemàtica a Catalunya en relació amb el nombre d'habitants ha augmentat respecte del període 1990-1996 en un factor d'1,66. El nombre d'articles d'excel·lència publicats per Catalunya en el període 1996-2002 és de 254.

Paraules clau

Àlgebra; anàlisi matemàtica; geometria i topologia; lògica; matemàtica aplicada; probabilitats i estadística.

Text complet

<http://www.iecat.net/recerca/reports/Publicats2Edicio/Rep_03_Matematiques96-02.pdf>

QUÍMICA

Coordinació: Salvador Alegret

Catedràtic del Departament de Química de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Membre de la Secció de Ciències i Tecnologia de l'Institut d'Estudis Catalans.

Correu electrònic: salvador.alegret@uab.es

Resum

En aquest report es fa un balanç de l'activitat científica en el camp de la química a Catalunya en el període 1996-2002. Pel que fa als recursos humans dels organismes públics de recerca de Catalunya, hi ha hagut un creixement acumulatiu del 4,7 % anual de mitjana, com a mínim. Pel que fa al sector privat, aproximadament un 25 % del personal de recerca i desenvolupament (R+D) a Catalunya està dedicat a la indústria quimicofarmacèutica. El finançament de la recerca en general és clarament insuficient, però aquesta insuficiència és especialment notable pel que fa al finançament públic. Únicament en les xifres relatives al sector privat, Catalunya s'acosta a la mitjana europea, tot i que la tendència general és a disminuir molt substancialment la despesa interna en R+D de la indústria química. Paral·lelament, s'ha produït un augment accelerat dels pagaments a l'estranger per transferències tecnològiques. També continua sent un punt feble del nostre sistema la poca relació entre els sectors públic i privat. En els aspectes de producció, el percentatge de llicenciats catalans respecte a Espanya ha disminuït al 16 %. Un comportament anàleg també s'observa en relació amb el nombre de tesis doctorals. Respecte a la publicació de treballs de recerca, de manera general, s'observa un augment. Així, en relació amb tot el món, la producció de Catalunya ha passat del 0,52 % de l'anterior estudi a un 0,79 %. Quant a la qualitat de la recerca desenvolupada, s'observa que les publicacions de Catalunya corresponents al primer quartil han passat del 52,1 % al 57,9 %. Pel que fa a l'anàlisi de citacions dels articles publicats, s'observa que els valors referits a Catalunya són millors que els de tot el món en les sis categories estudiades. Pràcticament la totalitat de la producció en publicacions ve a partir de la recerca desenvolupada en centres públics. Pel que fa a la productivitat en patents, es pot concloure que continua sent petita respecte a la dels països més desenvolupats.

Paraules clau

Química analítica; química física; química inorgànica; química orgànica.

Text complet

<http://www.iecat.net/recerca/reports/Publicats2Edicio/Rep_04_Quimica96-02.pdf>

BIOLOGIA CEL·LULAR, MOLECULAR I BIOQUÍMICA

Coordinació: Pere Puigdomènech i Rossell

Professor d'investigació del Departament de Genètica Molecular de l'Institut de Biologia Molecular de Barcelona (Consell Superior d'Investigacions Científiques).

Membre de la Secció de Ciències Biològiques de l'Institut d'Estudis Catalans.

Correu electrònic: pprgmp@cid.csic.es

Resum

En aquest report es fa un balanç de l'activitat científica en els camps de la biologia cel·lular, molecular i bioquímica a Catalunya en el període 1996-2002. L'estudi s'ha dut a terme mitjançant l'anàlisi de dades de procedència diversa: nombre total de publicacions catalanes en l'àmbit de la biologia molecular, cel·lular i bioquímica durant l'esmentat període amb els seus corresponents índexs d'impacte científic; comparativa de la producció científica catalana amb la d'altres àmbits geogràfics; dades econòmiques, de personal i de producció científica dels grups consolidats de recerca a Catalunya, i dades de les tres convocatòries (2001-2003) del Programa Ramón y Cajal de contractació postdoctoral. Les dades analitzades permeten parlar d'un creixement en qualitat i quantitat de la recerca en les àrees de ciències de la vida a Catalunya. Les conclusions en termes de qualitat són satisfactòries: el rendiment en publicacions i citacions és correcte. S'observa un augment del nombre de publicacions en totes les àrees considerades i destaca el fort creixement en l'àmbit de la biologia molecular i genètica. Des d'una consideració estrictament quantitativa, malgrat el creixement mostrat, es constaten febleses a l'hora de crear les condicions que potenciïn un necessari major creixement del nombre d'investigadors.

Paraules clau

Biologia cel·lular; biologia molecular; bioquímica; genètica; microbiologia.

Text complet

<http://www.iecat.net/recerca/reports/Publicats2Edicio/Rep_BiolCellular%2096-02.pdf>

BIOLOGIA D'ORGANISMES I SISTEMES

Coordinació: Jaume Terradas (1) i Xavier Llimona (2)

(1) Catedràtic del Departament de Biologia Animal, de Biologia Vegetal i d'Ecologia de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Membre de la Secció de Ciències Biològiques de l'Institut d'Estudis Catalans.

Correu electrònic: jaume.terradas@uab.es

(2) Catedràtic del Departament de Biologia Vegetal de la Universitat de Barcelona.

Membre de la Secció de Ciències Biològiques de l'Institut d'Estudis Catalans.

Correu electrònic: xllimona@ub.edu

Resum

En aquest report es fa un balanç de l'activitat científica en el camp de la biologia d'organismes i sistemes a Catalunya en el període 1996-2002. En general, els grups de recerca existents tendeixen a ser petits i dispersos i pateixen forts dèficits de personal i d'equipament. Una de les raons de les dificultats per augmentar els recursos és la inadequació dels criteris vigents d'avaluació de la recerca, fet que produeix un percentatge excessiu de fracassos en els concursos competitius oberts. La importància de l'àrea fa molt recomanable una revisió dels criteris d'avaluació. Les dades mostren un creixement lent dels recursos humans de l'àrea i el total d'investigadors no arriba a sis-cents cinquanta. El total de finançament obtingut de programes competitius estatals i europeus és d'uns vint-i-set milions d'euros. L'àrea obté un finançament important d'altres fonts i sobretot de diversos sectors de les administracions catalanes. La producció de tesis doctorals mostra un cert estancament al voltant de les cinquanta tesis per any. En canvi, la producció de documents que apareixen a la base *National Citation Report* (NCR) de l'Institute for Scientific Information (ISI) creix des del 1990 a un ritme sostingut de vint documents més cada any i volta els mil nou-cents documents, una mitjana propera a tres documents per investigador. De totes maneres, els documents que apareixen a l'SCI són un 20 % del total produït. Entre els altres, al llarg del període s'han publicat alguns treballs de referència molt importants, en forma de llibres o mapes i alguns articles de revisió. Es pot apreciar que els coneixements naturalistes a Catalunya són molt importants i perfectament comparables a països europeus més avançats en altres terrenys. L'àrea té un potencial considerable de creixement en tots els aspectes, ja que la base de partida és sòlida en bona part dels camps, la tendència dels darrers anys és clarament positiva i les oportunitats són prou interessants.

Paraules clau

Antropologia física; biologia animal; biologia vegetal; botànica; ecologia; fisiologia vegetal; zoologia.

Text complet

<http://www.iecat.net/recerca/reports/Publicats2Edicio/Rep_06_BioOrganismes96-02.pdf>

ENGINYERIA AGRONÒMICA, FORESTAL I ALIMENTÀRIA

Coordinació: Albert Ibarz

Catedràtic del Departament de Tecnologia d'Aliments de la Universitat de Lleida.

Correu electrònic: aibarz@tecal.udl.es

Resum

En aquest report es fa un balanç de l'activitat científica en el camp de les enginyeries agronòmica, forestal i alimentària a Catalunya en el període 1997-2002. Dels àmbits estudiats, el forestal i l'alimentari dediquen un nombre total d'investigadors similar, mentre que el sector agronòmic dedica aproximadament 3,5 investigadors per a cada un dels altres dos àmbits. La relació de recursos econòmics associats al finançament de projectes està en la relació 1:1,5:3,5 per als àmbits forestal, alimentari i agronòmic, respectivament. La quantitat econòmica global captada per convenis i serveis resulta similar, encara que és en l'àmbit agronòmic on aquest capítol de captació de recursos és més important, al voltant del 80 % del total. En l'avaluació dels resultats de la producció científica, el 33 % de la producció global correspon a comunicacions en congressos, el 25 % són d'articles amb índex SCI, els articles sense SCI són un 24 %, el 14 % correspon a llibres i capítols de llibre, mentre que les tesis doctorals representen un 4 % del total de la producció científica. En relació amb el nombre d'articles SCI publicats, s'observa que per cada article publicat en l'àmbit forestal, se'n publiquen aproximadament tres en els àmbits agronòmic i alimentari. Si la producció científica de qualitat a Catalunya es compara amb la de països avançats d'Europa, s'observa que, quantitativament, l'aportació de Catalunya en valors absoluts és més baixa, encara que la dinàmica de creixement de la producció científica és positiva. També s'han correlacionat els diferents indicadors utilitzats en el report i s'ha observat que hi ha una bona correlació entre el nombre de projectes competitius i el nombre total de recursos humans i entre el nombre total de personal i els articles amb índex SCI.

Paraules clau

Enginyeria agronòmica; enginyeria alimentària; enginyeria forestal.

Text complet

<http://www.iecat.net/recerca/reports/Publicats2Edicio/Rep_07_EnginyAgron97-02.pdf>

VETERINÀRIA

Coordinació: Teresa Paramio Nieto

Titular del Departament de Ciència Animal i dels Aliments de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Correu electrònic: teresa.paramio@uab.es

Resum

En aquest report es fa un balanç de l'activitat científica en el camp de la veterinària a Catalunya en el període 1996-2002. Es fa referència a les institucions públiques, els centres, els departaments i les unitats que desenvolupen la recerca en veterinària a Catalunya i s'hi descriuen els diferents temes de recerca, grups i serveis. Pel que fa al personal dedicat a la recerca, no s'observa una variació significativa del nombre d'investigadors i tècnics, només es produeix un augment en el nombre de becaris. El finançament de la recerca s'ha classificat en projectes competitius o projectes sotmesos a avaluació científica (6,97 milions) i projectes no competitius o convenis (13,11 milions, 9 dels quals van ser finançats pel sector privat). Pel que fa a la producció científica, s'han considerat exclusivament els resultats de recerca publicats en revistes científiques, llibres, informes i tesis. S'observa el creixent interès per la divulgació dels resultats en revistes pertanyents al registre de l'ISI, on l'aportació d'Espanya és del 4,3 % respecte al total mundial, i Catalunya representa el 18,7 % del total de l'Estat. Per comprovar la qualitat de les publicacions, s'ha analitzat el nombre de citacions rebudes i la conclusió és que la mitjana de vegades que se citen els articles publicats a Catalunya és igual a la mitjana del món i a la d'Espanya, però és inferior a les citacions dels articles publicats a Holanda i Dinamarca. En conclusió, la recerca en veterinària a Catalunya ha experimentat un fort creixement en finançament, productivitat científica i formació de personal, encara que el personal investigador i tècnic no ha variat. Els equips de recerca s'han consolidat i s'han centrat en temes de recerca d'alt interès per als sectors productius.

Paraules clau

Anatomia animal; farmacologia i fisiologia animal; medicina i cirurgia animal; nutrició i bromatologia animal; producció animal; sanitat animal.

Text complet

<http://www.iecat.net/recerca/reports/Publicats2Edicio/Rep_08_Veterinaria96-02.pdf>

MEDICINA

Coordinació: Joan Rodés

Catedràtic del Departament de Medicina de la Universitat de Barcelona.
Membre de la Secció de Ciències Biològiques de l'Institut d'Estudis Catalans.
Correu electrònic: mmasllorens@clinic.ub.es

Resum

Aquest report presenta un estudi de la recerca en medicina a Catalunya en el període 1996-2002. El finançament d'aquesta recerca ha evolucionat d'una manera moderadament positiva en aquest període, però ho ha fet en la mateixa dimensió que el conjunt de la inversió en R+D general i molt lluny encara de la mitjana de la Unió Europea (UE). El nombre de persones que treballen en tasques de R+D també ha evolucionat positivament en aquest període, però de nou les xifres ens situen encara per sota de la mitjana de la UE. Els indicadors de producció científica emprats mostren una mínima, o quasi nul·la, contribució en patents de nous productes o dispositius sanitaris, aspecte que cal impulsar i millorar, i una notable contribució en documents citables (publicacions en revistes biomèdiques). El sector que més contribueix a la producció científica en biomedicina a Catalunya és el dels centres sanitaris, seguit de les universitats. Les dades d'evolució anuals mostren una tendència positiva en el nombre de documents publicats per investigadors catalans. Amb moltes reserves, es confirma la potència de la recerca clínica i de la recerca en serveis de salut feta a Catalunya, enfront de la recerca més bàsica o fonamental.

Paraules clau

Anestesiologia i medicina intensiva; biologia cel·lular i biologia del desenvolupament; biologia molecular i genètica; bioquímica i biofísica; dermatologia; dietètica; endocrinologia i metabolisme; farmacologia i toxicologia; fisiologia; gastroenterologia i hepatologia; immunologia; immunologia clínica i malalties infeccioses; infermeria; investigació cardiovascular i hematològica; laboratoris clínics; medicina general i interna; medicina reproductiva; microbiologia; neurociències i ciències del comportament; neurologia; odontologia i estomatologia; oftalmologia; oncologia; ortopèdia i ciències de l'esport; otorinolaringologia; pediatria; psicologia; psiquiatria i psicologia clínica; radiologia, medicina nuclear, imatge mèdica; rehabilitació; reumatologia; salut pública i mediambiental; serveis sanitaris; sistema cardiovascular i sistema respiratori; urologia.

Text complet

<http://www.iecat.net/recerca/reports/Publicats2Edicio/Rep_Medicina96-02.pdf>

PSICOLOGIA

Coordinació: M. Teresa Anguera Argilaga

Catedràtica del Departament de Metodologia de les Ciències del Comportament de la Universitat de Barcelona.

Correu electrònic: tanquera@ub.edu

Resum

En aquest report es presenta el mapa de la recerca en psicologia a Catalunya durant el període 1996-2002. El total d'investigadors dels 75 grups de recerca ha estat 827, si tenim en compte només la presència de doctors i no doctors. El perfil d'aquests grups és prou variat, vist des de qualsevol dels criteris (anys de vida, grandària, format, línies de recerca). El total de projectes subvencionats ha estat de 377, que reberen un total de 6.275.504 euros. La prioritització que s'ha fet, pel que fa a l'ús d'aquests recursos, ha tingut, primerament, la incorporació de col·laboradors i l'adquisició d'equips informàtics. La productivitat dels grups de recerca és molt variada i, en aquests moments, resulta especialment rellevant operativitzar la producció científica mitjançant articles publicats en revistes amb factor d'impacte. Aquest repte s'acompleix de manera minoritària, ja que encara no hi ha cap universitat catalana on tots els seus grups de recerca tinguin alguna publicació amb factor d'impacte, encara que sí que s'aconseguí transversalment per a algunes àrees de coneixement. Pel que fa referència a les tesis doctorals, el nombre de les defensades és de 220, que representa una xifra considerablement més baixa que la de 311 que es van defensar en el sexenni anterior (1990-1995). Des d'una perspectiva global, es detecten punts forts i febles en la recerca catalana en psicologia.

Paraules clau

Metodologia de les ciències del comportament; personalitat, avaluació i tractaments psicològics; psicobiologia; psicologia bàsica; psicologia evolutiva i de l'educació; psicologia social.

Text complet

<http://www.iecat.net/recerca/reports/Publicats2Edicio/Rep_Psicologia.pdf>

ARQUITECTURA I URBANISME

Coordinació: Manuel Ribas i Piera

Membre de la Secció de Ciències i Tecnologia de l'Institut d'Estudis Catalans.
Correu electrònic: manuel.ribas.piera@coac.net

Resum

Aquest report és un recull de dades objectives i comentaris subjectius sobre la recerca en arquitectura, urbanisme i paisatgisme a Catalunya en el període 1996-2002. En la part dedicada a l'arquitectura, es fa una exposició quantitativa sobre la presència dels arquitectes titulats, així com de les activitats complementàries del corresponent col·legi professional. A més, es fa una exposició de les principals tendències en l'expressió arquitectònica presents a Catalunya, una ressenya qualitativa mesurada en estadístiques dels centres sobre professorat, alumnat i recerca doctoral i, per acabar, es tracten els programes d'intercanvi dins de la UE. Pel que fa a la recerca en urbanisme, els indicadors són, primerament, la tasca oficial de planejament aprovada pel Govern de Catalunya i, després, la recerca urbanística realitzada a les universitats catalanes, mesurades quantitativament per la demanda escolar i per l'ensenyament oficial ofert. També es fa especial esment d'instruments específics de recerca com són les tesis doctorals en els centres oficials, els títols de les quals s'exposen. Finalment, el mateix mètode ressegueix l'ensenyament i la pràctica del paisatgisme, activitat derivada de l'arquitectura i del planejament urbanístic. Finalment, el report acaba amb una llista bibliogràfica de publicacions d'autors catalans sobre temes que són classificats en els tres camps esmentats.

Paraules clau

Arquitectura; construcció; paisatgisme; urbanisme.

Text complet

<http://www.iecat.net/recerca/reports/Publicats2Edicio/Rep_Arquitectura%2096-02.pdf>

ENGINYERIA CIVIL I ENGINYERIA DE LA CONSTRUCCIÓ

Coordinació: Joan Ramon Casas

Catedràtic del Departament d'Enginyeria de la Construcció de la Universitat Politècnica de Catalunya.

Correu electrònic: joan.ramon.casas@upc.edu

Resum

L'objectiu d'aquest report és presentar l'estat actual de la recerca i la transferència de tecnologia en l'àmbit de l'enginyeria civil i l'enginyeria de la construcció a Catalunya, valorar el suport que s'hi dona des dels estaments públics català, espanyol i europeu i indicar els resultats més importants amb una sèrie d'indicadors quantitius el màxim d'objectivables en el període 1996-2002. Tot i la importància del sector en l'economia, els percentatges d'esforç en R+D del sector són molt baixos. La quantitat total de recursos destinats a R+D a Catalunya, bàsicament en recerca pública, ha estat de cent sis milions d'euros. A més, es tracta d'un sector que dona més importància a la innovació que a la recerca i al desenvolupament, amb el que això comporta de perill per al desenvolupament tecnològic del sector a llarg termini. Tot i l'escassetat de recursos, els resultats d'aquest estudi indiquen una alta productivitat, tant en quantitat com en qualitat, dels investigadors de l'àmbit a Catalunya, en comparació tant de la resta de l'Estat espanyol com d'altres països europeus. La contribució de Catalunya, pel que fa a les publicacions d'articles en les revistes de més reconegut prestigi internacional en les àrees de l'enginyeria civil i de la construcció, és del 9 ‰ del total mundial. L'estudi posa de manifest que la recerca es fa a través de nombrosos grups de recerca, de dimensions reduïdes, amb una certa dispersió de resultats i sense un plantejament clar i comú de la importància que aquesta recerca té per a la societat catalana. Es troba a faltar, doncs, un centre de referència a Catalunya que coordini les activitats de recerca i desenvolupament del sector, en transmeti els resultats a la societat i doni una imatge de grup.

Paraules clau

Aigua; construccions arquitectòniques; enginyeria de la construcció; enginyeria del terreny; medi ambient; mètodes computacionals en enginyeria; transport i territori.

Text complet

<http://www.iecat.net/recerca/reports/Publicats2Edicio/Rep_12_EnginyCivil96-02.pdf>

ENGINYERIA INDUSTRIAL

Coordinació: Joaquim Agulló i Batlle

Catedràtic del Departament d'Enginyeria Mecànica de la Universitat Politècnica de Catalunya.

Membre de la Secció de Ciències i Tecnologia de l'Institut d'Estudis Catalans.

Correu electrònic: agullo.batlle@upc.edu

Resum

En aquest report es fa una anàlisi de l'activitat de recerca a Catalunya en el període 1996-2002, corresponent als àmbits de l'enginyeria industrial. En el període analitzat, la recerca ha implicat de mitjana 564 investigadors i un finançament anual mitjà de 8,82 milions d'euros. Pel que fa als resultats, aquests es troben en la banda alta dins la recerca a Catalunya i Espanya en indicadors com ara la mitjana anual de tesis doctorals i articles científics per investigador o per milió d'euros. Aquesta valoració globalment positiva es veu, però, parcialment enfosquida per la gran diferència entre grups pel que fa a la investigació. La consideració dels grups amb escassa producció de recerca ha posat de manifest que, en l'entorn universitari català, en el qual els investigadors són majoritàriament personal que hauria de compartir les activitats docent i de recerca, no hi ha una exigència adequada pel que fa a la investigació. L'anàlisi dels grups amb producció més elevada ha permès avaluar els factors externs que la fan possible i conèixer els factors que la limiten, com són la insuficiència de personal de suport a la recerca i la manca d'una interfície adequada de connexió de la universitat amb l'entorn industrial i amb les institucions (catalanes, estatals i europees) que promouen la recerca. Finalment, s'exposen algunes consideracions conclusives i diverses propostes de millora.

Paraules clau

Enginyeria dels materials; enginyeria energètica i elèctrica; enginyeria industrial ambiental; enginyeria mecànica; enginyeria química; enginyeria tèxtil i paperera; organització industrial.

Text complet

<http://www.iecat.net/recerca/reports/Publicats2Edicio/Rep_13_EnginyIndust96-02.pdf>

TECNOLOGIES DE LA INFORMACIÓ I DE LES COMUNICACIONS

Coordinació: Lluís Jofre i Roca

Catedràtic del Departament de Teoria del Senyal i Comunicacions de la Universitat Politècnica de Catalunya.

Membre de la Secció de Ciències i Tecnologia de l'Institut d'Estudis Catalans.

Correu electrònic: jofre@tsc.upc.edu

Resum

En aquest report es fa un balanç de l'activitat científica en els camps de les tecnologies de la informació i de la comunicació (TIC) a Catalunya en el període 1996-2002. S'observa que el nombre de professors i investigadors a les universitats i al CSIC ha passat de 781 a 1.057 i el nombre d'investigadors identificats en els grups consolidats de recerca és de 946. Ara hi ha, d'una banda, 45 grups consolidats de recerca (amb una mitjana de 20 investigadors per grup) i, de l'altra, han agafat caràcter propi un conjunt de més de 20 centres de recerca. Pel que fa al finançament de la recerca, la tendència general no ha estat de creixement, sinó que ha estat força estancada i, en alguns casos, ha decrescut significativament. Una dada significativa és el pes relatiu de les diferents fonts en el finançament dels projectes de recerca pública: projectes amb finançament estatal, 34 %; projectes amb finançament europeu, 25 %; beques i ajuts autonòmics, 18 %, i finançament privat per a convenis de transferència, 23 %. Com a resultats científics significatius, el nombre total de publicacions indexades a l'SCI realitzades per investigadors catalans ha estat de 1.035. En termes globals, Catalunya representa el 24 % del total dels registres espanyols indexats a la base de dades durant l'any 2002. En general, es veu que, en termes de publicacions, les dades de Catalunya són comparables a, o una mica millors que les de la mitjana de l'Estat espanyol i, en alguns casos, fins i tot estan per sobre de la mitjana mundial, però significativament per sota de la dels països europeus avançats científicament. El nombre de doctors s'ha doblat amb una mitjana de 65 per any i el nombre total de patents concedides ha estat de 300.

Paraules clau

Automàtica; electrònica; informàtica; Internet; telecomunicacions.

Text complet

<http://www.iecat.net/recerca/reports/Publicats2Edicio/Rep_14_TIC96-02.pdf>

FILOLOGIA CATALANA: LITERATURA

Coordinació: Eulàlia Duran

Professora emèrita del Departament de Filologia Catalana de la Universitat de Barcelona.
Membre de la Secció Històrico-Arqueològica de l'Institut d'Estudis Catalans.
Correu electrònic: eulaliaduran@tiscali.es

Resum

En aquest report es fa un balanç de l'activitat científica en el camp de la literatura catalana en el període 1996-2002. El marc geogràfic tingut en consideració és el de l'àrea lingüística catalana i no només Catalunya. El report s'inicia amb un balanç general respecte al report del quinquenni precedent 1991-1995. Aquest report està dividit en quatre seccions que corresponen als quatre grans camps d'especialització de la literatura catalana. Les quatre seccions ofereixen una estructura similar: 1) introducció on s'exposen els criteris emprats i algunes consideracions per a la recta interpretació de la informació; 2) explicació raonada de la recerca, en general, i de la universitària, en particular (grups de recerca, publicacions, congressos, seminaris, etc.); 3) la docència a cada una de les universitats, i 4) unes conclusions on es fa un balanç de la producció entre el 1996 i el 2002. Com a annex de cada una de les quatre seccions, hi figura una relació de projectes finançats, tesis i treballs de recerca, de les publicacions i del professorat per universitats i per anys.

Paraules clau

Literatura catalana contemporània; literatura catalana medieval; literatura catalana moderna; teoria de la literatura catalana.

Text complet

<http://www.iecat.net/recerca/reports/Publicats2Edicio/Rep_Filolo-literat-2.pdf>

FILOLOGIA CATALANA: LLENGUA

Coordinació: Joan Martí i Castell

Catedràtic del Departament de Filologia Catalana de la Universitat Rovira i Virgili.

Membre de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans.

Correu electrònic: jmc@fil.urv.es

Resum

En aquest report es fa un balanç de l'activitat científica en el camp de la filologia catalana: llengua en el període 1996-2002. Es repassen els marcs de les diverses administracions públiques per a la promoció de la recerca i també s'informa sobre els diversos recursos institucionals per a la investigació (departaments i instituts universitaris, grups de recerca, programes de recerca, xarxes temàtiques, etc.). Pel que fa als recursos humans, s'ofereixen dades sobre professors universitaris, investigadors de grups de recerca, beques, ajuts per a investigadors visitants, ajuts per a la reincorporació de doctors, etc. A més, es detallen els projectes de recerca concedits i es fa referència a altres fonts de finançament: ajuts a la recerca, ajuts per a infraestructures, accions especials, ajuts a grups de recerca consolidats i contractes i convenis. Respecte a la productivitat i als resultats obtinguts, a banda d'esmentar el grau de desenvolupament dels diversos projectes i programes de recerca, es fa el recompte de les tesis, les tesines i els treballs d'investigació llegits, dels llibres i capítols de llibre publicats, dels articles científics difosos en revistes especialitzades i de les contribucions en congressos. També s'analitza el nivell de les revistes en què cada grup fa pública la seva producció, la tipologia de les contribucions en congressos i els indrets de celebració dels congressos en què s'ha participat. El report es tanca amb unes conclusions que denuncien que la filologia catalana pateix el mal social de la marginació.

Paraules clau

Dialectologia catalana; gramàtica històrica catalana; història de la llengua catalana; lexicografia històrica catalana; onomàstica catalana.

Text complet

<http://www.iecat.net/recerca/reports/Publicats2Edicio/Rep_16_Filolo-lleng.pdf>

ALTRES FILOLOGIES

Coordinació: Hortènsia Curell

Titular del Departament de Filologia Anglesa i de Germanística de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Correu electrònic: hortensia.curell@uab.es

Resum

En aquest report es fa un balanç de les tendències de la recerca en les filologies altres que la catalana en el període 1996-2002 a Catalunya. Per a cada una de les filologies, l'anàlisi s'ha elaborat a partir de les dades sobre els aspectes següents: línies de recerca, grups de recerca, projectes de recerca finançats, publicacions (revistes, llibres, capítols de llibres, articles publicats en revistes), tesis doctorals i treballs de recerca, personal, infraestructures, cursos de doctorat, participacions en congressos, organització de congressos, etc. Malgrat l'heterogeneïtat de les situacions, hi ha un problema comú a totes les universitats: l'escassetat, tant qualitativa com quantitativa, de recursos humans, i, no obstant això, una bona producció científica.

Paraules clau

Assiriologia; egiptologia; estudis àrabs i islàmics; estudis hebreus i arameus; filologia alemanya; filologia anglesa; filologia clàssica; filologia eslava; filologia espanyola; filologia francesa; filologia gallega i portuguesa; filologia italiana; filologia romànica; indoiranística; semitística.

Text complet

<http://www.iecat.net/recerca/reports/Publicats2Edicio/Rep_17_AltresFilol96-02.pdf>

FILOSOFIA

Coordinació: Jordi Sales i Coderch

Titular del Departament de Filosofia Teorètica i Pràctica de la Universitat de Barcelona.
Correu electrònic: sales@ub.edu

Resum

En aquest report es fa un balanç de l'activitat científica en el camp de la filosofia a Catalunya en el període 1996-2002. L'informe es planteja les qüestions següents: hi ha un àmbit de recerca filosòfica propi?, on s'ensenya filosofia?, on es publiquen «resultats»? , on es discuteixen els resultats de la recerca? L'informe procura reunir les dades oficials a l'abast per tal de descriure un panorama de la recerca bàsica i deixa les valoracions per a més endavant, quan es pugui disposar de les dades dels resultats internacionals de tots els grups que han treballat en aquest camp. L'informe destaca que en els darrers anys s'han creat els instruments bàsics per a una verificació habitual de la vida acadèmica de recerca (institucions, revistes), però cal encara un esforç pacient per sostenir-los i enfortir la situació bàsica. L'estudi se centra, en primer lloc, en les tesis doctorals llegides a les universitats catalanes. En segon lloc, es repassen les revistes catalanes que publiquen continguts filosòfics. S'analitzen la dedicació real a la temàtica filosòfica i els continguts. En aquest apartat, s'analitzen també els llibres publicats en català en aquest període en relació amb la temàtica que tracten i també amb el tipus de llibre (manuals, monografies, estudis...). En tercer lloc, s'analitzen les dades que s'han pogut obtenir de la recerca reconeguda per les institucions públiques: es destaquen les àrees i els departaments als quals pertanyen, les aportacions econòmiques que han rebut, la correlació amb les tesis doctorals i també la correlació amb els resultats publicats.

Paraules clau

Estètica; ètica i política; filosofia antiga; filosofia contemporània; filosofia medieval; filosofia moderna; història i filosofia de la ciència; lògica; metafísica.

Text complet

<http://www.iecat.net/recerca/reports/Publicats2Edicio/Rep_18_Filosofia96-02.pdf>

GEOGRAFIA I DEMOGRAFIA

Coordinació: Enric Lluch i Martín (1) i Abel Albet i Mas (2)

(1) Membre de la Secció de Filosofia i Ciències Socials de l'Institut d'Estudis Catalans.

(2) Titular del Departament de Geografia de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Correu electrònic: abel.albet@uab.es.

Resum

En aquest report es fa un balanç de l'activitat científica en els camps de la geografia i la demografia a Catalunya en el període 1996-2002. Si tradicionalment els projectes de recerca atorgats per les administracions públiques eren la principal font econòmica per a les investigacions proposades pel professorat universitari, avui els ingressos procedents de convenis i contractes de transferència tecnològica suposen la font de finançament més gran i creixent. Caldria potenciar el paper de la universitat com a marc òptim per a la recerca teòrica bàsica, que els treballs aplicats segueixen reclamant i incloent. Encara que relativitzem la importància de les revistes preses en consideració per l'ISI, si es prenen com un punt de referència, cal reconèixer-hi un augment important en el nombre de documents publicats pels investigadors catalans. En la geografia catalana contemporània, els equips de recerca geogràfica, malgrat que han crescut en quantitat i en nombre de persones implicades, són d'unes dimensions cada vegada menys homologables tant dins el context espanyol com l'europeu. Fóra bo revisar els criteris que en defineixen l'existència i el reconeixement. Caldria també traçar unes directrius que apleguessin una notable massa de recursos humans, tècnics i econòmics, i orientessin de manera potent i decisiva la tasca de grups sencers de recerca. Tal com avui succeeix amb els estudis demogràfics, l'existència d'una institució investigadora que inclogués l'adjectiu *geogràfic* en el seu nom contribuiria decisivament tant a la divulgació de la recerca com a la positiva reconsideració del paper de la geografia en la societat actual. Tot i que coherent amb la seva tradicional interdisciplinarietat, en algunes universitats la geografia comparteix estructures organitzatives. Per mantenir el propi desenvolupament i per garantir la competitivitat internacional, la recerca geogràfica actual resulta impossible sense una estructura logística adient, que, a més de biblioteques, mediateques i cartoteques actualitzades, inclogui equipament tecnològic sofisticat.

Paraules clau

Anàlisi i planificació del medi físic; anàlisi i planificació territorial; cartografia; demografia; didàctica de la geografia; geografia de les activitats econòmiques; geografia històrica; geografia i sociologia de la població; geografia política; geografia social i cultural; pensament geogràfic; sistemes d'informació geogràfica; teledetecció.

Text complet

<http://www.iecat.net/recerca/reports/Publicats2Edicio/Rep_19_Geog-i-Demog96-02.pdf>

HISTÒRIA

Coordinació: Albert Balcells

Catedràtic del Departament d'Història Moderna i Contemporània de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Membre de la Secció Històrico-Arqueològica de l'Institut d'Estudis Catalans.

Correu electrònic: albert.balcells@uab.es

Resum

En aquest report es fa un balanç de l'activitat científica en el camp de la història a Catalunya en el període 1996-2002. El report s'ha confeccionat a partir de l'anàlisi sectorial de quatre grans àmbits històrics i permet realitzar una sèrie de consideracions generals respecte a l'estat de la recerca a Catalunya. En primer lloc, hi ha un augment global del personal docent i investigador, però alguns centres no disposen encara de suficient «massa crítica» de recursos humans per desenvolupar línies de recerca en equip i d'alt nivell. També ha augmentat notablement el nombre de projectes de recerca finançats i el seu volum econòmic. Per contra, s'observa una tendència a una lleugera baixa en la producció de tesis doctorals i es constata la manca de criteris unitaris de la bibliometria disponible, fet que no permet valoracions quantitatives globals fiables. A més, existeix un contrast important entre el volum i la qualitat de la recerca que es realitza a Catalunya en història i l'ús i l'aprofitament social i econòmic. Malgrat els nivells de producció i qualitat assolits, hi ha una presència feble de la historiografia catalana en àmbit espanyol i internacional. Es constata una connexió més aviat escassa entre la recerca realitzada en el marc universitari i la que es desenvolupa a partir de la xarxa de centres d'estudis locals. Finalment, en l'àmbit de les obres instrumentals, cal remarcar la publicació durant aquest període de diccionaris d'alta qualitat, però continua mancant una base de dades al dia o una publicació virtual que ressenyi tots els llibres i articles de recerca que es publiquen.

Paraules clau

Arqueologia; història antiga; història contemporània; història econòmica; història medieval; història moderna; prehistòria.

Text complet

<http://www.iecat.net/recerca/reports/Publicats2Edicio/Rep_20_Historia96-02.pdf>

HISTÒRIA DE L'ART I MUSICOLOGIA

Coordinació: Francesc Fontbona (1) i Romà Escalas (2)

(1) Director de la Unitat Gràfica de la Biblioteca de Catalunya.
Membre de la Secció Històrico-Arqueològica de l'Institut d'Estudis Catalans.
Correu electrònic: fontbon@bnc.es

(2) Director del Museu de la Música.
Membre de la Secció Històrico-Arqueològica de l'Institut d'Estudis Catalans.
Correu electrònic: roma.escalas@telefonica.net

Resum (història de l'art)

En aquest report es fa un balanç de l'activitat científica en el camp de la història de l'art a Catalunya en el període 1996-2002. La recerca en història de l'art ofereix un panorama poc delimitat i força dispers. En el moment de realitzar una valoració d'aquest panorama, una gran quantitat de «llibres d'art» i catàlegs d'exposicions fan gairebé impossible una delimitació sistemàtica del que són resultats d'investigacions originals i inèdites. Per tant, aquest retrat segueix l'esquema bàsic del report anterior, és necessàriament incomplet, legítimament discutible i s'hi estudia un paisatge viu i en gran expansió com és el de la història de l'art a Catalunya.

Resum (musicologia)

En aquest report es fa un balanç de l'activitat científica en el camp de la musicologia a Catalunya en el període 1996-2002. Fins fa pocs anys, la recerca musical a Catalunya es nodria, bàsicament, dels treballs desenvolupats des de l'Institut Espanyol de Musicologia o de les aportacions d'investigadors procedents del camp privat. No és fins als anys setanta del segle xx, que es comencen a definir centres propis especialitzats, des dels quals s'impulsà la creació de les llicenciatures musicals. Aquests reports ens ofereixen una visió de la transformació recent d'un camp que s'obre camí cap a la plena normalització, des d'una perspectiva centrada en els productors, la qual també té en compte les dinàmiques transversals que impulsen la col·laboració interinstitucional.

Paraules clau

Art antic; art contemporani; art medieval; art modern; estètica; museologia; musicologia; teoria de l'art.

Text complet

<http://www.iecat.net/recerca/reports/Publicats2Edicio/Rep_21_HistArt96-02.pdf>

LINGÜÍSTICA I CIÈNCIES DEL LENGUATGE

Coordinació: Joan A. Argenter

Catedràtic del Departament de Filologia Catalana de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Membre de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans.

Correu electrònic: joan.argenter@uab.es

Resum

En aquest report es fa un balanç de l'activitat científica en els camps de la lingüística i ciències del llenguatge a Catalunya en el període 1996-2002. S'hi exposen els problemes preliminars: *a)* fronteres imprecises amb àrees afins, tant a l'hora d'identificar grups com projectes, per raons científiques i administratives, *b)* dificultat d'aplegar una informació sistemàtica, atesa la complexitat de la matèria, l'abast de les disciplines i les àrees lingüístiques, l'heterogeneïtat de les dades i la incompletesa de les fonts, *c)* inexistència de repertoris bibliogràfics fiables, i *d)* inexistència d'indicadors bibliomètrics universalment acceptats en l'àmbit de les humanitats i les ciències socials. S'analitzen les oportunitats que ofereixen els marcs europeu, espanyol i català (agències de finançament públiques, fundacions, empreses, administracions) i es comptabilitzen centres, grups, personal, projectes, inversions. El report identifica deu línies de recerca, a l'entorn de les quals agrupa centres, equips, projectes de recerca i publicacions orgàniques. S'aporten elements crítics relatius a la manca d'agilitat de les connexions interdisciplinàries, a la formació humanística dels llicenciats en relació amb les oportunitats dels projectes de lingüística relacionats amb la tecnologia i a la ubicació de les titulacions i dels professionals en facultats humanístiques. Les recomanacions segueixen tres eixos: la política científica, la recerca i la formació.

Paraules clau

Adquisició i ensenyament de llengües; fonètica; gramàtica; lexicografia; lingüística matemàtica, lògica i ciències cognitives; pragmàtica i anàlisi del discurs; processament del llenguatge i de la parla; psicolingüística; sociolingüística; traducció i interpretació.

Text complet

<http://www.iecat.net/recerca/reports/Publicats2Edicio/Rep_22_Linguistica96-02.pdf>

CIÈNCIES SOCIALS

Coordinació: Teresa Montagut

Titular del Departament de Teoria Sociològica, Filosofia del Dret i Metodologia de les Ciències Socials de la Universitat de Barcelona.

Correu electrònic: montagut@ub.edu

Resum

El report recull el desenvolupament de la recerca a Catalunya entre el 1996 i el 2002 en antropologia, ciència política i sociologia. Les diferències entre les tres matèries obliguen, no obstant això, a tractar-les d'una manera diferenciada, configurant, de fet, tres subreports. Cadascun dels tres informes segueix el mateix disseny. S'analitzen, en primer lloc, les institucions de recerca; en segon lloc, els projectes, els objectes d'estudi i el finançament, i, en tercer lloc, allò que s'ha produït veient quina ha estat la difusió que s'ha fet de la recerca duta a terme. S'ha elaborat un report de les ciències socials en el qual es pot trobar, d'una banda, la informació particular sobre cada una de les tres matèries i, de l'altra, una anàlisi comparativa sobre les tendències comunes o diferencials que afecten la recerca en ciències socials. L'informe constata que, malgrat que es tracta de tres disciplines una mica més joves que altres ciències, cadascuna ha seguit un procés evolutiu significatiu. Al mateix temps, el procés d'institucionalització de cada matèria ha estat ben diferenciat. Pel que fa als recursos de què disposa cada matèria per a la recerca, també hi ha diferències força importants, tant en el nombre de departaments universitaris com en el de professors que hi estan vinculats. Durant el període estudiat, cal destacar la consolidació d'importants grups de recerca. No és encara una situació generalitzada, però hi ha hagut especialitzacions dins les universitats. Una tendència que es detecta, també, és l'augment del nombre de professionals de les ciències socials que treballen i fan recerca fora dels centres clàssics universitaris. Tot indica que el volum de finançament de la recerca en totes les ciències socials a Catalunya és alarmantment baix i insuficient. En aquesta línia, cal assenyalar que l'esforç financer de les institucions europees ha estat superior al de les espanyoles i catalanes. Aquest fet contrasta amb la forta demanda informativa que es planteja al país sobre els diversos problemes socials.

Paraules clau

Antropologia social i cultural; ciència política i de l'Administració; sociologia.

Text complet

<http://www.iecat.net/recerca/reports/Publicats2Edicio/Rep_CiencsSocs96-02.pdf>

COMUNICACIÓ I INFORMACIÓ

Coordinació: Josep Maria Casasús i Guri

Catedràtic del Departament de Periodisme i de Comunicació Audiovisual de la Universitat Pompeu Fabra.

Membre de la Secció de Filosofia i Ciències Socials de l'Institut d'Estudis Catalans.

Correu electrònic: josep.casasus@upf.edu

Resum

En aquest report es fa un balanç de l'activitat científica en els camps de la comunicació i la informació a Catalunya en el període 1996-2002. Les institucions catalanes dedicades a l'estudi dels diferents àmbits de la comunicació i la informació s'han consolidat i n'ha augmentat considerablement el nombre, sobretot en el cas de les institucions de docència. En aquests moments, a Catalunya hi ha més de tres-cents doctors en alguna de les especialitats de la comunicació i la informació, preferentment en periodisme. A més, s'ha produït un augment del nombre de treballs de recerca de doctorat i de tesis doctorals, una proliferació de tot tipus de congressos, jornades i simposis, una major edició de llibres especialitzats i, com s'ha vist, l'aparició i consolidació d'algunes revistes acadèmiques. L'escassa presència internacional de la recerca catalana en comunicació i en informació es pot atribuir, bàsicament, al fet que els investigadors catalans prefereixen publicar en la seva llengua i sobre aspectes de la realitat comunicativa que afecten la pròpia comunitat i la pròpia cultura, i que el criteri de consideració sobre què és una publicació científica per part de l'ISI és clarament favorable a les publicacions en llengua anglesa i editades per organismes anglosaxons. El balanç dels últims anys és força positiu, sobretot des del punt de vista quantitatiu, i els resultats dels diferents tipus d'anàlisis realitzades són plenament homologables amb els de qualsevol altre país d'Occident. Però encara queden molts àmbits i perspectives teòriques per estudiar, així com diversos períodes històrics per cobrir.

Paraules clau

Anàlisi de continguts; didàctica de la comunicació; disseny audiovisual; disseny gràfic; documentació periodística; dret de la comunicació; economia de la comunicació; estructura de la comunicació; ètica i deontologia de la comunicació; història de la comunicació; periodística; polítiques de comunicació; psicologia de la comunicació; semiòtica; sociologia de la comunicació i estudis de gènere; tecnologies de la informació (usos socials); teoria de la comunicació.

Text complet

<http://www.iecat.net/recerca/reports/Publicats2Edicio/Rep_24_ComunInf96-02.pdf>

DRET

Coordinació: Encarna Roca i Trias

Catedràtica del Departament de Dret Civil de la Universitat de Barcelona.
Membre de la Secció de Filosofia i Ciències Socials de l'Institut d'Estudis Catalans.
Correu electrònic: eroqa@ub.edu

Resum

El report que es presenta té l'objectiu de reflectir la recerca duta a terme en les diferents disciplines del dret entre els anys 1998 i 2002. Aquests anys han vist un augment pel que fa a investigadors i professors a les diferents institucions catalanes i, també, pel que fa als resultats, al finançament de les seves activitats i a la internacionalització. Per a aquest report, s'ha estudiat la informació disponible sobre doctorat, beques de recerca, centres i grups de recerca, infraestructura de recerca disponible, relacions internacionals que han mantingut investigadors i grups, i resultats de la recerca, principalment pel que fa a les publicacions. Els resultats obtinguts ens mostren una situació semblant a la de l'anterior report, amb algunes excepcions. S'han creat universitats privades i altres unitats de recerca, encara que, segons les dades obtingudes, estan més enfocades a la docència que a la recerca. S'ha produït, en gran manera, una creixent internacionalització de la recerca, amb un augment de les publicacions de professors catalans a l'estranger en diferents àrees de coneixement, a més d'un augment de la seva participació en projectes internacionals. Els resultats obtinguts, pel que fa a les publicacions, denoten una línia de continuïtat en general i diferents valoracions en cadascuna de les àrees de coneixement. Pel que fa a les conclusions, es poden extreure algunes dades rellevants: els programes de doctorat ofereixen solucions de geometria variable, des dels programes de naturalesa més tradicional, organitzats segons les diferents àrees, fins als més transversals, que tenen bàsicament la seva justificació en economies d'escala. A més, s'observa una disminució de becaris, a causa de la incertesa en el futur de la carrera universitària i la manca d'incentius. Pel que fa als centres i grups de recerca, s'han consolidat: els primers no solen tenir personal propi i financen i publiquen recerca; els segons s'han consolidat amb pocs canvis respecte al report anterior.

Paraules clau

Dret administratiu; dret civil; dret comunitari; dret constitucional; dret eclesiàstic de l'Estat; dret financer i tributari; dret internacional privat; dret internacional públic; dret mercantil; dret penal; dret processal; dret romà; dret del treball i la seguretat social; filosofia del dret; història del dret.

Text complet

<http://www.iecat.net/recerca/reports/Publicats2Edicio/Rep_25_Dret96-02.pdf>

ECONOMIA

Coordinació: Josep Serra i Ramoneda

Professor emèrit del Departament d'Economia de l'Empresa de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Membre de la Secció de Filosofia i Ciències Socials de l'Institut d'Estudis Catalans.

Correu electrònic: antoni.serra@uab.es

Resum

En aquest report es fa un balanç de l'activitat científica en el camp de l'economia a Catalunya en el període 1996-2002. Aquest report parteix d'una definició restrictiva del terme *recerca*, fet que suposa infravalorar el pes dels estudis de tipus aplicat i accentuar els que tenen un caràcter teòric. La base de dades emprada per mesurar la producció (*output*) de la recerca, EconLit, reforça aquest biaix, perquè no hi figuren certes revistes prestigioses del camp de la gestió d'empreses. A Catalunya, la recerca en economia es desenvolupa quasi exclusivament a les facultats i els instituts universitaris. En el report es fa, inicialment, un intent de mesurar-la a través del seu recurs (*input*) fonamental, que és el factor humà. Les dades disponibles demostren que, en el període examinat, l'augment de les dotacions dels centres on potencialment es genera recerca ha estat molt lleuger. La base de dades EconLit ha permès fer un seguiment de la producció d'articles al llarg del període examinat. Per tenir una mesura del pes de cadascun dels centres, s'han construït ponderacions diferents segons la importància de la revista i l'extensió de l'article. Aquest càlcul s'ha repetit per a la resta dels centres de l'Estat espanyol, separant els radicats a Madrid, que són els més potents i la millor referència per a una comparació de la importància i l'evolució de la producció catalana. En conclusió, Catalunya segueix sent capdavantera, però la distància respecte a altres territoris de l'Estat espanyol ha minvat en els darrers anys. L'intent d'utilitzar els llibres editats per mesurar la recerca no permet conclusions fiables, ja que és impossible separar els que són de divulgació dels que realment suposen una aportació innovadora.

Paraules clau

Comercialització i investigació de mercats; economia aplicada; economia financera i comptabilitat; fonaments de l'anàlisi econòmica; història i institucions econòmiques; organització d'empreses.

Text complet

<http://www.iecat.net/recerca/reports/Publicats2Edicio/Rep_26_%20Economia96-02.pdf>

PEDAGOGIA

Coordinació: Josep González-Agàpito

Catedràtic del Departament de Teoria i Història de l'Educació de la Universitat de Barcelona.

Membre de la Secció de Filosofia i Ciències Socials de l'Institut d'Estudis Catalans.

Correu electrònic: josep.gonzalezagapito@ub.edu

Resum

L'anàlisi de la recerca pedagògica a Catalunya en el període 1996-2002 és l'objectiu d'aquest report. D'antuvi, ha estat necessari determinar uns criteris bàsics d'interpretació i, especialment, de selecció de les recerques que han estat objecte d'anàlisi. Per ser congruents amb el report anterior, s'han establert els mateixos criteris per considerar una publicació com a recerca pedagògica a Catalunya. Cada recerca identificada (tesi doctoral, article, llibre o programa de recerca) ha estat introduïda en una base de dades i s'ha vinculat a un descriptor com a mínim i a tres com a màxim, i també ha estat atribuït a un àmbit. S'han depurat les dades inicialment identificades per evitar la repetició d'una mateixa recerca en diverses publicacions. Els objectius d'aquest report són, a través de la quantitat i la naturalesa de les recerques fetes, poder analitzar la situació general de la recerca pedagògica i establir comparacions amb els resultats del report 1990-1995. A més, es descriu el potencial en recerca educativa a les nostres universitats, expressat en termes de recursos humans (personal docent i investigador), organismes amb capacitat investigadora (departaments i instituts de ciències de l'educació) i grups de recerca reconeguts. A partir d'aquesta informació i de l'anàlisi de descriptors i d'àmbits, finalment se n'extreuen conclusions i propostes.

Paraules clau

Aspectes socials de l'educació; avaluació educativa; desenvolupament curricular i aspectes didàctics; didàctiques especials; educació comparada; educació especial; educació no formal; educació per nivells; formació professional; història de l'educació; organització educativa; pedagogia social; política i planificació educativa; professorat i professionals de l'educació; psicopedagogia; tecnologia educativa; teoria de l'educació.

Text complet

<http://www.iecat.net/recerca/reports/Publicats2Edicio/Rep_27_Pedagogia96-02.pdf>

Barcelona, 27 de febrer del 2006

[Consulta El Butlletí de l'IEC](#)